

A hetedik

- Ezt nem lehet bírni! - ugrom fel a fotelből és kikapcsolom a tévét.
- Szakkad rólam a veríték.
- Lezuhanyozom, azután kiugrom a városba egy sörre. Ha megengeded...
- Most mondjam, hogy nem?
- Ne mondjad!
- Addig én mit csináljak? - kérdi a feleségem.
- Olvass, művelődj!
- Ne légy sokáig! Ma valahogy nincs kedvem művelődni! - szól utánam.
- Sietek vissza! - mondom, és körbelehelem.
- Remélem is! Nehogy a hajnal vessen haza!
- Ne aggódj! Nemsokára megjövök és akkorát szeretkezünk...!
- Ebben a kánikulában?
- Addigra lehül a levegő!
- Egy fél pár papucs repül felém.
- Szeretem ezt az asszonyt.
- Sör nélkül vissza se gyere!

A Vasúti utca felé veszem az irányt, az a város leghosszabb utcája, van ott kocsmá, kávéház, presszó, bár bőven (Tatran, Sloven, Detvan, Zornička - ne kívánják, hogy mindet felsoroljam!), valahol majd csak lenyelem azt a pofa sört.

A Zornička csak presszó, rajta a lakat, este nyolckor tették rá... A Detvanba épp csak benyitok: vastag sugárban okádik valaki, húzom is el a csikót a Sloven felé. A Sloven szálloda is egyben, van benne kávéház, télikert, söröző, borozó, bár...

A télikert csak nappal tart nyitva, a borozó nem érdekel, a sörözőben már a köpadlót mossák, a csapolt sör most fogyott el, újabb hordót nem érdemes csapra verni, üveges meg...? („Csak volt, uram, csak volt!”) Kimenekülök a felmosóröngy elől az utcára, s bekukkantok a kávéház ablakán. Szolidan részeg, záróra előtti társaság az asztalok között idegesen rohagáló pincér.

No, ide bemegyünk!

Nem törődve a pincér kiutáló tekintetével, letelepedek az egyik asztalhoz. Lábamat keresztbe rakom, s megvetem a széken a hátam. Egyszóval úgy teszek, mintha örökre ott szeretnék maradni.

A pincér halálra rémülten rohan az asztalomhoz.

Kétféle üveges sör van (Gömöri és Arany Fácán), maradok a jobbiknál (az olcsóbbnál).

- Hozzon két üveggel, de csak az egyiket bontsa fel, a másikat magammal viszem!

A pincér elfut, s jön vissza a sörömmel, mint a villám.

- Zárunk! - figyelmeztet arra az esetre, ha netán gyökeret óhajtának eresztetni a parkettbe.

- Akkor mindjárt rendezem is a számlát. Ne legyen rám később gondja!

A pincér hálálkodik (no nem a borra valóért), besöpri az aprót és félig akarja önteni a poharamat. Igazán nem tehet róla, hogy teleszalad, kicsordul.

- Elnézést! - mondja a nedves abrosz láttán és eliszkol.

Én meg gyorsan felkapom a poharat, s mentem, ami még menthető.

Uk, uk... zuhog belém a jól hűtött Gömöri... Éppen a fehér bajszomat próbálok eltüntetni - ilyenkor az ember körülnéz, figyel-e valaki -, amikor kibe botlik a szemem?

Az igazgatóhelyettesbe!

Az egyik sarokasztalnál trónol.

Alig egy hónapja vagyok a vállalatnál, egyelőre csak látásból ismerem. Az igazgatóhelyettes kézzel-lábbal hadonászik, üljek át az asztalához.

Őszintén bevallom magamnak, semmi kedvem hozzá!

Eszembe sincs jószántamból a sarokba vonulni, mégha egy kávéház sarkáról legyen is szó - ez nálam elvi kérdés, politika... Ha lehet ezt értelmezni egyáltalán.

Úgy teszek hát, mintha nem venném észre, közben arra gondolok, mit tudok róla.

Petrenkónak hívják (a keresztnévére viszont nem mernék megesküdni). Valami muszka származék. Igencsak felvitte a komcsik Istene a dolgát - mondják a háta mögött. Befejezetlen szakmunkásképzőjével (elfuserált kertészinas) a testvéri segítségnyújtás óta egészen a Szolgáltatási Vállalat igazgatóhelyettesi posztjára küzdötte fel magát. Bár lehet, hogy nem is kellett érte különösen megküzdenie. Lehet, hogy elég volt hozzá a neve!

Hát, nem sok, röviden ennyi, amit begyűjtöttem róla. Ehhez jön még - adalékként - az egyik kollégám jellemzése: balfácán. Azonkívül sohasem józan, iszik, mint a gödény. Külön titkárnője van, intézkedik helyette. Fogalmam sincs róla, miért tartják?!

Bevallom, ilyen leltár után nekem sincs.

Kitöltöm maradék sörömet - nem nézve sem jobbra, sem balra, de főleg nem az igazgatóhelyettes felé, csak a pohárba - struccpolitikát folytatva (mint Pártunk és Kormányunk!) beledugom az orrom a habba.

De a struccpolitika mindig megbosszulja magát. Mint tudjuk.

Jelen esetben is ez a helyzet.

No, ez vérré vált bennem, mondanám hangosan, de nem mondom, mert az igazgatóhelyettes ott tornyosodik felettem. Már annyira, ugye, egy elkorcsosult muszka - aki jóformán csak a fele sudár, jól megtermett fajtájának - egyáltalán tornyosulhat.

- Integtettem, mint egy bolond, hogy gyere át az asztalomhoz - teszi a szemrehányást.

- Nem láttam magát - hazudok szemrebbenés nélkül.

- Magát?! Mi az? Nem mersz visszategezni? No, ezen könnyen segíthetünk! ... Pincér! Pincér! - kiáltozik.

A feketenadrágos, fehérmellényes pincér ott-terem mintha puskából lötték volna ki. Érkeztével penetráns szagokat érzek. Vad hullámban tör rám.

- Pertut akarunk inni! - magyarázza neki Petrenkó.

- Mi legyen az? Mit hozhatok? - kérdi a pincér beletörődően.

- Mit iszol? - néz rám Petrenkó azzal az apró, fekete, szűrös szemével.

Provokálni támad kedvem.

- Vodkát! Az most a nemzeti ital, nem a borovicska!

- Két vodkát - int a pincérnek. - És kísézőnek? - fordul felém ismét.

Mi az, nem veszi fel az eldobott kesztyűt?!

- Sört!

Na nem, hát nem!

- Két sört hozzá! - parancsolja.

A pincér úgy elszalad, mint egy labdaszedő.

- Remélem, tudod, ki vagyok? - kérdi.

- Már hogycne tudnám?! - válaszoltam.

- Mert ha nem, akár be is mutatkozhatok! - mondja, és gögösen beváltja a fenyegetését.

Hogy a szertartás mégsem olyan gögösre sikeredik, mint szeretné, arról a kereszt és a vezetőkeve közötti hatalmas csuklás tehet.

- No, végre a keresztnevét is ismerem.

- Te meg az újfíu vagy! A hatvannyolcas, akit most vettünk fel!

Nini, hát mégis lehajolt a kesztyűért?!

Várja, hogy én is bemutatkozzam, de az előtti megjegyzése után valahogy elment tőle a kedvem.

- Az író! - röhögcsél. - Látod, mindent tudok rólad!

Csak képzeled, apuskám, csak képzeled, akarom mondani, azután - mert látom, hogy egyensúlyzavarral küzd - egészen mást mondok:

- Foglajjon helyet!

Petrenkó leül. Kissé fura ábrázatáról (orrának görbe íve teszi ezzé) leolvashatom, zokon vette az állandó, következetes magázást.

Nem tudom, miért van úgy oda?! A tegeződés a fixa ideája?

Mindegy, nem sokáig húzza már az orrát (azt a görbét), jön a pincér, körülugrálja az asztalt.

Mindkét orrlyukam kitágul. Érkeztével ismétlődik az előbbi szag. Pedig az orrom még ki sem szellőzött.

- Ez az utolsó kör, elvtárskáim, zárunk!

Egyenes beszéd, máris inkasszál, Petrenkó állja a számlát.

Diszkrétan félrenézek. Ő hívott meg, ő akar tegeződni! Közben, hogy addig se unatkozzak, tovább szaglászom.

Tévedtem! Mégis a pincér a büzbogár! Ez biztos. Alaptalanul gyanakodtam Petrenkóra.

Amikor a pincér áthajol az asztalon az üres üvegért, megcsap testének, de főleg hónaljának büze. Mert ez az izzadságszag bűz a javából. Külön elemzést érdemelne. Az idő azonban nem alkalmas rá.

Kattan a fekete pénztárca, most már odanézhettek, бүдöske elszalad, az illata még marad, ott lengedez körülöttünk.

Petrenkó megragadja a féldecist, jelt ad a felemelkedésre, felállunk, fél pohár sör (az övé) felborul (*job tvoju matyi*).

- Szerbusz! - mondja Petrenkó.

Nagy lendülettel koccintunk, azután egyszerre magunkba dötjük a vodkát.

- Szervusz! - mondom ki én is a bővös szót.

Arca - mindössze egy icike-picikét madárszerű - felderül, odaugrik hozzám, megröptat.

Ölelkezünk a pincér által otffelejtett büzfelhőben (*Istenem, csak nem fog lesmárolni?!*), először (jó orosz szokás szerint) jobbról csókol meg, azután balról, majd a szám következik, kapnám el, de elkések.

- Mi az? Nem szereted a nyelvcsuszit?

Erre hirtelen nem tudok mit válaszolni. Mindesetre úgy ülök le, hogy most már tisztában vagyok vele, milyen egy (muszka) igazgatóhelyettes csókja (sör, bor, pálinka, meg amit akartok).

Átnyúl az asztalon, megragadja a kezem (ez a szerencséje, mert, ha csak megfogná, biztosan úgy eliszkolnék, mint a pincér) és megrázza.

- Misa! Neked ezentúl csak Misa!

- Szervusz, Misa, rendben van, Misa! - mentem a sörömet, nehogy az is feldőljön.

Kézrázásnak vége. Felállítja felborult poharát, bizonytalan mozdulattal megtölti.

Leöblítjük a vodkát. Kimosom számból a férficsók ízét.

- Örülök, hogy nem vágsz fel! - mondja. - Már azt hittem, felvágós vagy!

- Á, nem vagyok. - húzom el hosszasan az á-t.

- Az jó! Akkor barátok leszünk! Akarod?

Mielőtt dönthetnék ebben a kérdésben, jön a pincér - hála Istennek -, lehúzza az asztalról az abroszt, feltörli vele a szétöntött sört, és motyog valamit a záróráról. A szövegből, amit lead, az is kiderül, hogy a bár (még) nyitva tart, itt barátkozhatunk (tovább).

Petrenkó kapva-kap az ötleten.

Én már kevésbé. Szabadkozom.

- Nézd, Misa! Jó volt, elég volt! Meleg van, megért... Csak egy sörre ugrottam be, ott-hon vár az asszony, nem akarom, hogy nyugtalankodjon, nem tudja, hol maradtam, mi van velem... Meg aztán nem úgy készültem, vékony vagyok (ütök a hátsó zsebemben lapuló pénztárcámra), nincs velem elég pénzmag, potyázni viszont nem szeretek!

- Szeretem, nem szeretem...! Az a fő, hogy én szeretlek! A barátom vagy, és punktum! Csak meghívhatom a barátomat?! ... Gyere!

Befogom az orromat (pincérszag!) nyakon ragadom az asszonyomnak szánt bontatlan üveg sört, és indulok.

Ki kell mennünk az épületből, aztán újból be, a bár külön bejáratú. Ez Kelet-Európa keletje.

Még (utoljára) megpróbálok ellenkezni.

- Misa, engem vár az asszony!
- Nekem is van feleségem ... Csak hadd várjon! Az a dolga!
- Hogy magyarázzam meg neki?
- Az meg a te dolgod!

Mielőtt az utca hűvöse győzhetne, belépünk a bárba. Nem mondhatni, hogy zsúfolt volna.

Az igazgatóhelyettes a magas bárskékeket stírolja, de mielőtt még valamelyikük elcsábíthatná, mielőtt még megrohmozhatná valamelyiket (ami igen rosszul végződhetne), egy jó fekvésű, üres asztal felé irányítom. Csak két szék áll mellette, s ami a fő: fölötte ott forog a kevés ventilátorok egyike.

- Itt lennénk! - mosolyog Petrenkó, mintha ő találta volna az asztalt, és ráhuppan a székre.

A pultnál fekete mixernő működik, a terebben szőke, miniszoknyás pipi szolgál fel. Melle majd kibuggyan a fehér hímzett blúzból. Petrenkó régi ismerősként üdvözli, engem hűvösen végigmér, s csak a rend kedvéért megjegyzi:

- Hozott italt nálunk nem lehet fogyasztani! Ha mégis, akkor felszámítjuk!
- Nem isszuk meg. Hazára vettem - oszlatom el a tévedését.
- A feleségének! - avatkozik bele Petrenkó.
- Ó ... Az más! - turbékolja.
- Azzal folytatjuk, amivel kezdtük! - jelenti ki Petrenkó

Nem ellenkezem. Ő fizet, övé a dirigálás joga.

Icka felveszi a rendelést, majd kényelmesen (semmi futkározás!) kihozza.

- Köszönjük, Icka! - lelkesedik az igazgatóhelyettes.
- Jó, de engem nem komál - sóhajtom.
- Ne hidd! Csak nem ismer! - védi a csajt.
- Téged annál jobban...

- No ná! Minden este itt vagyok! ... Hát akkor: Isten, Isten!

Belökjük a vodkát, kortyolgatjuk a sört, figyeljük a társaságot. Az égvilágon semmi érdekes nincs rajtuk.

- Icka! - kiáltja Petrenkó. - Icka! Még egy kört!

És Icka hozza.

- Nem lesz ez sok? - kérdem Petrenkót, miközben nem magamra gondolok. Némi előnyre tett szert, s ez meg is látszik rajta.

- Már hogy a fenében volna ...?! - háborodik fel.

Kalandozó tekintetem a felbontatlan sörösüvegre téved. Hirtelen heves lelkiismeret-fordulásom támad.

- Mennem kéne, Misa - kezdeném a mondókámat, de Misa egy kézmozdulattal elhallgattat. Én meg hagyom magam meggyőzni. Hiába: megkóstoltam, ízlik.

- A vendégem vagy! Azt hiszed, nincs miből kifizetnem?

Előrántja a pénztárcáját és az orrom elé dugja. Sorjáznak benne a százkoronások. Egész rend. Mintha most kaszálta volna a réten!

Neuberger István: Istenkáromló

- Szép látvány! - mondom elismerően.

- Szép ... Icka! Két kávét! Méregerőset!

A két kávé után istenesen vedelünk tovább.

A nagy összetartozás ellenére fordul a kíváncsiság, nem hagy nyugodni. Józanul biztosan nem kérdezném meg, de most, hogy bennem van a zsizsik, kiszalad a számon:

- Honnan van neked ennyi pénzed, Misa?

Kérdésemet nem tartja tapintatlanságnak.

- Orosz - okos! Többet keresek, mint az igazgató!

- Egyáltalán ... Hogy jutottál ehhez a funkcióhoz?

Ezért fenékbe is rúghat.

Nem teszi.

- Pisálni! - adja ki a parancesszót, mintha beosztottja lennék.

- Nem rossz ötlet. Az én vizem is melegszik! - vágom rá, s titokban abban reménykedem, nem azért hív ki a mellékhelyiségbe, hogy elégtételt vegyen rajtam a szemtelenségemért.

Decensen imbolyogva kivonulunk a vécébe.

Gyanúm eloszlik. Itt nem készül verckedés.

Magyar ember, ha leereszti vizet, légtelenít is, kísérlem meg szalonképessé torzítani a régi mondást, azzal a nem titkolt erőfeszítéssel, hogy ezt még felhasználom egyszer, valamikor. Meggyőződhetek róla, hogy ez alól az orosz ember sem kivétel.

- No, ez jól esett - azonosulok a szereppel a megkönnyebbülés után.

- Nekem is! - mondja Petrenkó, és felém fordulva rakja el a hímveszőjét, amely épp oly görbe, mint az orra.

Hát, ilyet még nem láttam!

Kezet mosunk, s irány a bárterem.

Kis asztalunknál lerokadunk a székeinkre.

Rövidke csönd.

Petrenkó a sörébe bámul. Némileg elkámpicsorodott.

Mit sajnál? Csak nem a fáradt gázt, amit kieresztett?

Vagy mégis a kérdéseim vették el a jókedvét?

- Az előbb kérdeztél valamit, s én nem válaszoltam...

No lám, az utóbbi!

- Nem válaszoltál.

- Most válaszolok:

- ...

- Hahó, az nem olyan egyszer! Két feltételem van. Az egyik: soha senkinck nem mondom el, amit tőlem hallani fogsz. Ha elmondod, törjön el a lábad.

- A másik?

- Hogy nem írod meg... Áll az alku?

- Áll. Soha senkinck nem mondom el, és nem írom meg.

- Becsszóra?

- Becsszóra! Ami a közlendőd megírását illeti, még ha akarnám se tehetném. Rajta vagyok a letiltott írók listáján.

- Így görbüljél meg? - mutatja begörbített ujját.
- Így! ... Meg úgy, mint az orrod... Meg úgy, mint a ... - próbálom felvidítani.
- Honnan tudod, hogy görbe?
- Láttam odakint... Az előbb...
- Ja... - mondja, de arcáról leolvasom, hogy másra készülődik.. - Esküdj meg!

- Esküszöm! - emelem két ujjamat szertartásosan az ég felé. Nagy szerencsém, hogy nem kérdezi meg, mire. Bár ahogy én íromagam ismerem, egy kitűnő történetért bármire megesküdnék. Az író esküje (még a letiltotté is) jelen esetben annyit ér, mint a szellentés, amelyet az előbb odakint hallattam a vécében. Legtöbbje eladná a saját édesanyját egy jó sztoriért.

- Ne haragudj a bizalmatlanságomért. Ha nem firkálnál, nem kérnék rá!
- Rendben ... értelek ... Nem haragszom ...
- Akkor hol is kezdjem?
- Te tudod, Misa! Talán a legelején ...

Petrenkó int Ickának, megolajozza a torkát vodkával, görbíti az ujját (én is görbitem) és belevág a közepébe.

- Amikor hatvannyolcban, azon a bizonyos augusztusi napon megérkeztek a testvéri segítséget nyújtó csapatok, országszerte nagy volt a felháborodás ... *Egy pohár vizet se adjatok nekik*, hangoztatták az emberek, de nem csak hangoztatták, a falakra, kerítésekre is felírták ... Városunkban - bizonyára te is emlékszel - csak a főépületeket őrizték a harckocsik, a katonák a város szélén, a Ladóban táboroztak ...

- Már hogy a fenébe ne emlékeznék?! Jelenlétük olyanmire ingerelte a lakosságot, hogy összecsapásoktól kellett tartani. Azért született ilyen döntés!

- *Egy pohár vizet se adjatok nekik!* Ó, milyen rossz volt ezt akkor hallgatnom ... Meg mást is! ... A többit is! A saját fajtámról! Sokan közülük azt sem tudták, hol vannak, hol tartózkodnak valójában! ... Hiszen a katonák csak parancsot teljesítenek ... Valami úgy húzott a város szélére ... a Ladóba ... Talán a vér szava! ... A vér nem válik vízzé! ... Vajon van-e mit enniük? Ha van is, biztosan konzerveken élnek ... Jól esne nekik a főtt étel, a házi koszt ... Megbeszéltem az asszonnyal, munka után vegyen húst, főzzön gulyást ... Kivisszük nekik ...

Belekortyol a sörbe, visszahelyezi a poharat az asztalra, mereven bámulja.

No lám, mivé nem válik a vér?! Gulyássá! - fordul meg a fejemben, de szilárdan elhatározom, bármivel rukkol ki, nem szakítom félbe, nehogy benne rekedjen a szó!

- Mindnyájukat úgysem lakathatod jól, jegyezte meg a feleségem. Azt én is tudom, mondtam. Jut, amennyinek jut! Azért csináljuk, hogy ne menjünk üres kézzel! ... A nagyfazékkal elég lesz? ... Elég! ... Telefőzte a legnagyobb fazekunkat csípős gulyással, de előbb kipróbálta, belefér-e az edény a hálószatyorba ... Belefért! ... A kenyeret, pálinkát - miközben ő szakácskodott - én vásároltam meg ... Lassan esteledett, mire elindultunk ... Volt mit cipelnünk, amíg kiértünk a Ladóba ... A katonák és a harckocsik a rétet átszelő patak mindkét oldalát birtokba vették ... A bejárat a táborba - ha azt egyáltalán bejáratnak lehetett nevezni - ott volt, ahol békcidőben a traktorok lekanyarodtak a főútról a mezőre. Őrt egy kirgiz állt, meglepődve vettük tudomásul, hogy nem tud oroszul. Nem is mentünk vele

messzire, hiába mutogattuk neki a fazekat, meg a kenyeret, sőt a pálinkát is, nem akart beengedni ... Faképnél hagytuk hát, és gyalogoltunk még egy keveset, majd, amikor már nem láthatott, egy helyen, ahol a patak megközelítette az országutat, s a bokrok az árokig nőttek, leereszkedtünk a rétre ... A sűrű bozótól takarva értünk el a patakig. Ott egy fák, bokrok és harckocsik alkotta tisztáson katonák ültek, heverészttek ... Érdeklődve tekintettek felénk ... Végre, mondta a feleségem, mégis szerencsénk van, már azt hittem, szégyenben marad a főztöm!

- És szégyenben maradt? - kérdezek rá, pedig az előbb szentül megfogadtam, nem szólok közbe.

Petrenkó válasz helyett inkább Ickát hívta.

Bátorságot akart méríteni az újabb körből a hátralévő mondókájához - az ital ellenére tudatában voltam ennek.

Ickának már semmit sem kell mondani. Icka magától értetődően hozza a szokásost és semmire sem kíváncsi.

Kíváncsi egyedül én vagyok. Tehetek róla, hogy a vodkától csak a vállam zsibbad, az agyam nem?!

Megkérdezem az igazgatóhelyettest, zsibbad-e neki is a válla, de mihelyt ránézek, látom, hogy Petrenkó minden pohár vodka után egyre kisebbre zsugorodik. Egyre inkább kussolok. Igen, ha őrizné formáját, akkor sem szólnék, hiszen nemrég esküdtem, hogy befogom a pofám.

- Ezekkel már lehetett beszélni, nem úgy, mint az őrséget álló kirgizzel. Egyrészt tudtak oroszul, másrészt igen emelkedett hangulatban voltak. Miután köszöntem, aztán előadtam, mi járatban vagyunk, kitörő örömmel üdvözöltek. Hellyel kínáltak a fűben, megkóstolták a gulyást, cuppantottak, hogy finom, de időközben kihűlt, meg kell melegíteni .. Előkerültek a csajkák, háromlábú állványra akasztották a bográcsot, ugrottak a fák alá száraz gallyért, tüzet raktak. Az üres üvegeket - hevert ott egynehány - odébb rugdalták ... Amíg a gulyás melegszik, fogyasszuk el ezt, mondtam, s előhúztam a magammal hozott pálinkát. Nem kellett őket kétszer kínálni, az üveg szájról szájra járt, egy-kettőre kicsavarták ...

No ná, hogy kicsavarták, Misa, no ná! A katona mindig szomjas, mindig éhes, és mindig a másik nemre gondol, hogy finoman fejezzem ki magam, de a viláért se mondanám ki hangosan, főleg ezt a harmadikat!

- A gulyás megmelegedett, szétmérték a csajkákba, ízlett nekik baromian, a kenyér úgyszintén! Az asszony boldogan nézte őket, holnap nyári káposztát savanyítok, súgta, megtöltöm, és valamelyik este kihozzuk. Közben besötétedett, enyhe szellő támadt, a szemembe fújta a füstöt, nem láttam, honnan varázsoltak elő még egy üveget - ebből már nekem is innom kellett. Tartalma marta a torkom, égette a szemem. Valószínűen tiszta szesz volt benne, és a többiben is.

Nem fogtam fel, mire megy ki a játék, nem vettem észre, hogy le akarnak itatni, elke-rülte a figyelmemet, hogy nézik a feleségemet ... Az asszony vehette észre a leplezetlen sóvár pillantásokat, azt, hogy éhesek, még éhesek, de most valami másra ... Gyűrünk, bö-kött oldalba, ideje szedelőzködni, eltart egy darabig, amíg hazaérünk! Erősködtek, hogy marad-junk még, meg hogy elmoassák a fazekat ... *Nyenáda*, mondtam, majd otthon elmoassuk, de már

vitték is a patakhoz a bográccsal, meg a csajkákkal együtt ... Vissza meg csak nem hozták ... Nem hagyhatjuk itt, mondta az asszony, már ezért sem, mert akkor nem lesz miben megfőzi és elhozni a töltött káposztát ... Fölemelkedtem, és elindultam a patakhoz, a fazék elébe ... Bevallom, nehezemre esett megtenni azt a pár lépést. A lábamra ólomsúly nehezedett. Istenem, hogy fogok én haza érni? Micsoda út lesz az a városba, ha már a patakig ilyen nehéz a járás! ... Megálltam a parton s megkapaszkodtam az egyik fa törzsében. Igazán nem szerettem volna megmártózni ... S mit láttam? ... A fa mögött szépen sorakoztak az elmosott csajkák. Mellettük a bogrács és a fazekam ... A három katona meg ott ült a víz szélén és cigarettázott ... Még mindig nem gyanakodtam ... Akkor az egyiknek a körmére égett a cigarettája. Elpöccintette a csikket, nagy ívet írt le a levegőben - szikracsóvát hagyva maga után szállt a patak felé és eltűnt a vízben. A katona keze meg a nadrágjában. Rögtön ezután még két csikk repült a víz felé, még két nadrágot gomboltak ki ... A következő pillanatban rövid sikolyt hallottam. Elváltam a fa törzsétől és hátrafordultam. A feleségem futva közeledett, egy falka katona a nyomában. Félúton érték be. Mísa, ne engedd, Mísa! - könyörgött magán kívül. Mit műveltek, barmok, kiáltottam, amikor elkapták. Ugrottam volna a segítségére, de erős karok ragadtak meg hátulról, rongyot tömtek a számba - olajos ízére még most is emlékszem - és odakötöztek a fához. Az asszony becsületesen védekezett, de négyen fogták, ketten hátulról - a hóna alatt -, ketten meg a lábát feszítették szét. Száját az egyik hátulsó katona tapasztotta be a tenyerével, majd a másik. Csak amikor a tenyerek cserélődtek, olyankor hagyta el az ajkát egy-egy rövid sikkantás. Később már az sem. Mindez pár lépésnyire, mondhatni egészen közel hozzám játszódott le, s én tehetetlenül néztem. A kialvó tűz fényében tökéletesen láttam az egész pokoli színjátékot, melyet mintha csak az én kedvemért rendeztek volna.

Mindnyájan megtették velem. A hetedikig számoltam, azután elsírtam magam. Ekkor valamelyik katona azon három közül, akik a víz szélén cigarettáztak és tornásztatták a vesszejüket, megsajnálta, és a fejemre borította a fazekat. Úgyhogy a többieket és őket háromjukat már nem láttam. A szénfekete sötétségben - fejemen a fazékkal - teljesen elvesztettem az időérzékemet.

A fazéktól a feleségem szabadított meg, amikor már mindennek vége volt. Kicibálta számból az olajos rongyot, s eloldozta a kötelet.

A tisztáson kialudt a tűz, az erőszakot tévők eltűntek, csak az üres pálinkás üvegek - köztük az enyém is - heverték szerteszét. Fogtam a fazekat - a fedőjét már nem kerestük -, a hálószatyrot meg valamelyik katona ellopta, és elindultunk haza felé ...

Semmi dülöngélés, teljesen kijózanodtam, pedig, mikor a fához kötöztek, részeg voltam. Az asszony inkább csetlett-botlott, de eszembe se jutott támogatni, a fazékkal törődtem csupán. A városba érve - ha már úgyszólván elötte vezetett el az utunk - megnyomtam a VB-én a csengőt. Mondtam az álmos szolgálatosnak, hogy mi történt, feljelentést akarunk tenni. Bevezettek az egyik irodába, a feleségemet a másikba, s külön-külön felvették velünk a jegyzőkönyvet ... Utána autóba ültették az asszonyt, beszállították a kórházba, s megvizsgáltatták a gynecológussal. Végül mindkettőnket haza fuvaroztak.

A fazék ott maradt bizonyítéknak.

Azzal váltak el tőlünk, hogy készülünk fel, hamarosan megejtik a szembesítést.

Meg is tartották, csak éppen nem volt semmi értelme. Ott mászkáltam a feleségemmel a katonák sorfalai között, de az erőszak elkövetői nem voltak közöttük. Állítólag másnap a harcok egyik része tovább vonult. Az útirányról a parancsnok nem volt hajlandó nyilatkozni, hogy az titkos, de megígérte, a leírásunk alapján majd nyomoznak utánuk és előállítják őket.

A nyomozás azonban csak tessék-lássék folyt, az egész ügy úgy húzódott, mint a rétes-tészt. Később megtudtam, az erőszakoskodókat valószínűen visszahelyezték a Szóujzba.

Kishiján három hónap múlt el, amikor észrevettem, hogy az asszony farasodik. Elővettem, mire bevallotta, hogy állapotos. Kikapartatod, mondtam. Nem ellenkezett. Megcsinálták a küretet, nem ütközött különösebb nehézségbe, volt rá paragrafus. A magzattól megszabadult, de az anyaméhét tönkretették. Néhány hónap múlva azt is el kellett távolítani. Kidobták! Üres, mint az a fazék!

Gyermekünk még nem volt, amikor az eset történt, mindössze két éves házasságunk, erre-arra spóroltunk. És most már nem is lesz!

Telt múlt az idő, de az ügy nem haladt előre, szándékosan fektették, néha bejártam megsürgetni. A vége felé a hangom is felemeltem. Miután fordult a kocka és kezdődtek az átigazolások, egyszer csak hívtak a Járási Pártbizottságra. Mi a fene, gondoltam magamban, hiszen párttag sem vagyok?! Noha nem vagyok, akkor hamarosan az leszek, mondta a járási titkár, mert ő rendelt be, és elém tette a belépési ívet - két jótállóval előre aláírva. A pártnak új, tiszta emberekre van szüksége. Tudnak a sajnálatos esetről, de ne erősködjek tovább, ami történt, megtörtént, borítsunk fátylat a múltra! A fátyolért cserébe - amint belépek a pártba - kapok egy tisztességes funkciót, még tisztességesebb fizetéssel. Életem végéig nem lesz semmi gondom. Se anyagi, se más. És megszokadni sem fogok. A gürzés a kertészetben nem ilyen embernek való. Persze, a belépésem kívül mindennek van még egy feltétele: vonja vissza a feleségem a feljelentést! A Párt, az ország, sőt, a mi érdekeink is így kívánják! Ő pedig ígéri, hogy nem fogjuk megbánni.

És mi lesz az igazsággal? - kérdeztem a titkárt.

- Nézze, az igazság olyan, mint az éles kés a gyermek kezében, óvatosan kell vele bánni - válaszolta kétértelmű mosollyal.

Értettem belőle. Fogtam a tollat és aláírtam a belépési nyilatkozatot. Másnap meg elmentem a feleségemmel a rendőrségre, ahol visszavonta a feljelentést.

Még ebben a hónapban leváltották a Szolgáltatási Vállalatnál, melynek a kertészetében dolgoztam, az igazgatót - hatvannyolcas magatartásáért! - és kinevezték az újat, akinek én lettem a helyettese - fényes fizetéssel! Iskoláim ugyan - mint azt szíves voltál megjegyezni - nincsenek, de úgymint többet keresek, mint a felettesem. Rendkívüli, különleges jutalmakkal egészítik ki az alacsonyabb bérosztályt. Hát dióhéjban ennyi.

Dióhéjban?! Egek! Hiszen az kókuszdióhéj volt, Misa!

Hallgatunk.

- Sikertől nagyjából kielégíteni a kíváncsiságod?

Sikerült. Még hozzá tökéletesen. Az előadott történet megfeküdt a gyomrom. Nem tudom, mikorra emésztetem meg. Most mindenesetre olyan érzés, mintha köszikla volna benne.

- Icka!

- Egy újabb kör ellen Icka is, én is tiltakozunk.
 Végül Icka beadja a derekát - s az asztalon az ital.
 - Zár a bár! - jelenti ki Icka kedves, de ellenkezést nem tűrő hangon. - Inkasszálók. El kell számolnom!
 Petrenkó kidobja a pénztárcáját az asztalra: - Fizetek, Icka, önkiszolgálás! ... A borralaló egy százas!
 Icka ügyesen kasszíroz, megtoldja a számla összegét a borralalóval, azután egy köszönőnimmel visszaadja a tárcát.
 - Legyen máskor is szerencsénk!
 - Lesz, Icka, lesz! - mondja Petrenkó, s a vodka után nyúl. Kiissza a felét, de amikor ismét utána nyúl, nem találja a poharat. Nem ittunk feleslegesen, gondoltam.
 Most érte el.
 Mi lesz? A helyzet nélkülem is megoldódik.
 Icka taxiért telefonál, de hiába próbálkozik. Hol lehet már éjfél után ilyen kisvárosban, mint a miénk, taxit szerezni? Reménytelen.
 Az én helyzetem is.
 - Magának kell hazakísérnie - jelenti ki Icka. - Törzsvendég. Ilyen állapotban nem lökhetem ki egyedül az utcára.
 - Ha megmutatja, hol lakik, egye fene, nem bánom ... - mondom bánatosan, és viszem a sörömet. - Gyere, Misa, hazamegyünk!
 - Haza ...?
 Felemelkedik, azután visszaesik a székre.
 Hátulról a hóna alá nyúlok és felemelem.
 - Ezt ne csináld!
 - Miért, csiklandós vagy?
 - Erre érzékeny vagyok ... dűnyögi. - Így tartották ... az asszonyt is ...
 Karon fogom, de még kötözködik.
 - Hol a fazék? ... Fazék nélkül nem megyek sehová! ... A legjobb fazekunk volt ... Sohasem adták vissza!
 - Gyere! - ráncigálom. - A friss levegőn rendbe jössz!
 Odakint az első dolgunk, hogy összekapaszkodva oldalba pisáljuk az épület sarkát.
 - Láttál már ilyen görbét? - mutatja a szerszámát, miközben görbe orra a falat súrolja.
 - Láttam! Csak már gyere! Messze laksz?
 Csalódottan tesz egy mozdulatot, valószínűen a lakótelep felé.
 Jézusom, reggelre érek haza!
 - Tántorogjunk, Misa!
 Szót fogad. A hűvös levegő valóban használ neki, bár nem olyan mértékben, mint reméltem.
 - Tudod - kezdi egy lámpa alatt -, az a legborzasztóbb, hogy mindent láttam ... Ha csak hallottam volna ..., hogy megerőszkolták ..., akkor talán más a helyet. De így? ... Állandóan a szemem előtt vannak ... Képtelen vagyok megszabadulni a látványtól ... Képzeld el, mindegyikük farkára emlékszem ...
 - Felejtsd el őket!

- Elfelejteti? Könnyű ezt mondani! Azonosítani tudnám a gazembereket a farkuk után, barátocskám! ... No jó, az elsőt nem, az elsőét csak szempillantásig láttam, hamar elélvezett ... A második is gyorsan csinálta, de annak tovább tartott ... A harmadiknak vak farka volt, kérlek szépen, nem ment fel rajta a bőr! A negyedik ...

- Ne kínozd magad, Misa!

- A negyedik sokáig kínozta ... az ötödiknek viszont nem akart rendesen megkeményedni ... Sokat ivott, na! Félre is lökték! A hatodik szép grúz fiú volt ... Kétszer is megtette veled!

- Ha ez neked jó ...

- Nem jó! Hidd el, hogy nem jó! A hetedik ... Elmondom, miért sírtam el magam a hetediknél ...

Úristen, hát még mindig van valami, ami a kókuszdió héjába nem fért bele?

- A hetedik jól megtermett legény volt, valóságos óriás! Mielőtt beléhatolt volna, előhúzta a zsebkendőjét és megtörölgette az asszony ölét. Látszott, hogy nagy gyakorlata van az effélében. Nem először csinálta! Hatalmas szerszáma volt, vörösen duzzadó makkal. Lassan, komótosan kezdett hozzá, először csak játszadozott, majd módszeresen folytatta. Nadrágját teljesen leengedte, a bokájáig csúszott, fehér fenéke meg-megvillant. Nem volt egy fölösleges mozdulata. A feleségem száját rég nem takarta tenyér, a harmadik után ab-bahagya a kiáltozást, nem volt már értelme, úgy tűnt, minél hamarabb túl akar lenni az egészen. Jól láttam az arcát. Sajnos, kitűnően láttam. Ahogy az orosz - mert ez orosz volt, az én fajtám - szakavatott mozdulatokkal tette a dolgát, úgy változott a feleségem arca. Szemét lehunyta, csak néha nyitotta ki egy pillantás erejéig, szenvedő vonásai kisimultak ... Sejtettem, mi fog következni, hiszen a férje voltam, ismertem, hogy viselkedik akkor, amikor elindul, majd eljut a csúcsra ... Nem tévedtem ... Az orosz horkantott, azután mind a ketten egyszerre elélveztek ... amikor elmentek, akkor eredtek el a könnyeim.

- Ezt már mondtad! Következett a fazék!

- Igen ... És a többiek ... Meg azok hárman, a hátam mögül ... akik már a vízparton ... Kurva sör, ki akar jönni! Vízelnem kell!

- Akkor vizeljünk!

Csak ez a sörösüveg ne volna!

Elengedem, de majdnem elesik, nem bír egyedül, segítség nélkül megállni a lábán. Nekitámasztom egy vadgesztenye fának és elintézem a dolgomat. Misa felé nézek, hát látom, hogy képtelen előteremteni a görbebotját.

- Várj, segíték! - mondom. Úgy vizek, mint egy ökör. Na végre, befejezte. De nem hajlandó tovább menni.

- Sohasem bocsátom meg neki!

- Megőrültél? Hiszen te hurcoltad őt oda! Neked köszönheti az egészet, s te vagy az, aki nem akar megbocsátani? Még neked áll feljebb?!

- Én mindegyiket megbocsátottam neki ... Csak a hetediket nem!

- Misa, légy ésnél! A többiek előkészítették, a hetediknél meg jött magától ... Akár akarta, akár nem ... A nő is ember!

- Akarta! ... A hetedikkel akarta! ... Még azt a három vízparti fanyüvőt is megbocsátottam neki, akiket nem láttam a fazéktól! De a hetediket képtelen vagyok!

- Tedd már el, és gyerünk! Vár az asszony.

- Az enyém is vár! ... De minck? Fekszik alattam, mint egy darab fa. Igyekszem, de egy regiment katonával nem tudok versenyezni ... A hetedikkel nem tudok vetélkedni! Csak rá gondol! Már nem szeret ... A gyerek is a nagydarab oroszé volt, biztosan meg akarta tartani, azért nem szólt az első hónapban, amikor elmaradt a vérzése ... Nem engem vár, hanem őt!

- Bolondokat beszélsz! Magad mondtad, hogy megműtötték, hogy mindenét kidobták!

- Ki ... Üres fazék! ... De élvezni még képes! ... Megkérdeztem az orvost ...

- Gyere már, Misa!

- Vigyáznunk sem kell! Akkorát évezhetne, amekkorát csak akar! ... De nem akar! Hiába verem!

- Mit csinálsz?

- Hiába verem agyba-főbe! Csak fekszik! Hideg szobor!

Feldühödök.

- Gyere már, te görbefarkú, mert itt hagylak!

- Azt te nem mered megtenni ... Örülsz, hogy állásod van.

Tényleg nem merem megtenni.

- Jó irányba megyünk?

Nem válaszol, teljes súlyával rám nehezedik. Már a lakótelepen járunk, amikor észre veszem, hogy sír.

- Ne csináld, Misa, ezt ne!

- Tedd a fejemre a fazekat! - könyörög, és patakzik a könnye.

- Rádborítanám, de akkor nem tudnád megmutatni, melyik házban laksz!

- Ez igaz ... Abban! - emeli föl a kezét.

- Holtbiztos?

Vonogatja a vállát.

Erőre kapok és vonszolom ... A bejárati ajtó szerencsére nyitva. Gyűjtsa a villanyt, hívom a liftet, beteszkelem, magam is benyomakodok.

- Emelet?

- A hetedik! - amint kimondja, szája ismét legörbül.

- Ne bögj! - nyomom a gombot.

Megérkezünk. Az ujjam a lakás csengőjén, amikor Misa görbíti az ujját.

- Így görbülsz meg, ha elmondod valakinek?!

- Így!

- Esküdj!

- Eskem-beskem ...!

- Törjön el a lábad, ha tovább adod? - alkudozik.

- Törjön! - egyezek bele, hiszen nem azt kéri, hogy ne írjam meg. De mindjárt azt fogja.

Akkor pedig nem tudom, mit találok ki hamarjában.

Szerencsémre idejében nyílik az ajtó, rózsaszín hálóingés asszonyka áll benne, lányos alakú, több mint csinos: szép.

- Elnézést ... - kezdem, de leint.

- Ne fáradjon! Már megszoktam! ... Segítsen betárogatni és levetkőztetni.

Húzzuk, vonjuk Mísát a hálószobába, lefektetjük. Megszabadítjuk a cipőjétől, locibáljuk az ingét.

- Várjon! Ezt majd én! - mondom, megtoldom Misa övét, és megragadva a nadrág két szarát, húzom lefelé. Jól látom, hogy ne látnám, hogy a nadrággal a gatyája is elindul lefelé, de mintha az ördög bújt volna belém. Kész! Igazgatóhelyettesem ott fekszik az ágyon meztelenül, pőrén. Alszik.

- Be ne takarja! - tanácsolom az asszonykának. - Kibirhatatlan hőség van idehaza, még rosszul talál lenni!

Elhagyjuk a hálót ...

A nappaliban is meleg van.

Misa felesége egyre pirosabb, a rózsaszínű hálóing egyre átlátszóbb.

- Köszönöm, hogy hazahozta!

- Ez csak természetes - vágom rá gondolkodás nélkül.

- Foglaljon helyet! Megkínálhatom valamivel?

- Nem is tudom ... Olyan késő van ...

Kortyolom a jéghideg tonikot, ő meg nézi.

Én is nézem, főleg a rózsaszínű hálóing azon pontjára tapad a szemem, amelyik mögött ott a fekete fecskéfészek.

- Kér még valamit?

- Esetleg ...

- Mit?

Kinyújtom feléje a kezem, tétován hozzáérek a rózsaszínű hálóinghez, és lassan emelem fölfelé.

Éppen beléhatolok, amikor a hálósobából Misa ordítása hallatszik.

- Azt akarom, hogy neked is jó legyen!

Megmerevedünk.

A kiáltást óriási csörömpölés, robaj követi.

Sebesen szétválunk.

A rózsaszínű hálóing leereszkedik, lehull, mint a függöny elöadás után. Az asszony fut a hálósobába.

Én meg ki a lakásból.

Otthon ég a kislámpa, a feleségem úgy felejtette. Alszik. Az ágyamon cédula.

„A könyvben csupa kanárimadár szerepelt, nem győztelek kivárni, hol a söröm?”

Drága!

Tényleg, hol a sörc?

Valamelyik pislantásnál elhagytam.

Pedig olyan sokáig megvolt.

Most hogy' költsem fel?

Schogy!

Szegény, szegény asszony!

Szegény, szegény asszonyok!

Nem is tudom, melyiket sajnálom jobban. Az enyémet, vagy a Miséét.

Nesztelenül ledobálom magamról a ruhát, eloltom a kislámpát és anyaszült meztelenül - úgy mint Misa - elnyújtom az ágyon.

- Vajon milyen lett volna ...? - sóhajtom, mielőbb elaludnék.

Álmomban én vagyok minden katona ott a tisztáson, de csak hetedikként fejezem be azt, amit elkezdtem. Hetediknek lenni maga a hetedik mennyország!

Rációbredek a mennyei gyönyörre.

Hogy befejeztem, de nem is akárhogyan, arra itt a fényes bizonyíték mezítelen testemen. Utoljára kamasz koromban történt velem ilyesmi.

Lábujjhegyen kivonulok a fürdőszobába, hogy leöblítsem magamról a nagy fényességet. Odaállok a zuhany alá, hosszasan engedem magamra a hideg vizet, majd kimosom a számat.

Amint visszalopakodok az ágyba, ismét mély álomba zuhanok. Mísát látom, az arcát, ahogy sír. Pertut iszok vele, szerbusz, a szerencsétlen arca egyre közelít. Mire készül? Csak nem fog lesmárolni? Még mit nem?! Hogyan is! ... Mísa arca fokozatosan átváltozik, a feje megnő, és az a szemöldök ... A szemöldökét be lehetne fonni! ... Ez már nem a Mísa arca, ez Brezsnyevé! ... Mi van, nem szereted a nyelvves pusztit, röhög a képembe a disznófejű, és crőnek erejével lesmárol, vastag nyelvét mélyen a torkomba dugja, Szűzanyám, megfúlladok ettől az olajos rongytól, felfordul a gyomrom, mindjárt összeokádó magam!

Reggel, amikor eszmélek, nincs se zöld tisztás, se rózsaszínű hálóing, csak fehér kórterem. A fejem irgalmatlanul fáj, a begipszelt lábamról nem is beszélve.

- Mi történt ...? - kérdem révetegeten.

- Berúgtál, összerokáztad a szobát, s elcsúsztál a saját hányadékodon. Több helyen eltört a lábad, s kisebb agyrázkódást is szenvedtél, mert beütötted a kobakod valamelyik bútor sarkába. Tetted ezt éppen most, amikor végre van állásod - világosít fel a feleségem.

- Ki takarított össze ... utánam? - kérdem szégyenkezve.

- Ugyan ki?! Hát én! ... Mennem kell, figyelmeztettek, kezdődik a vizit - csókot lehet a homlokomra és kisiet a szobából.

Emelni próbálom a fejem, de inkább ne tenném!

Az agyrázkódásom ...

A szemközi ágyon az igazgatóhelyettes fekszik. Mísa, azaz Petrenkó.

- Mi bajod? - kérdezem tőle.

- Combnyakcsonttörés! - feleli szakértően, mozdulna, de arca eltorzul a fájdalomtól. - Látod, mit csináltunk?!

- Semmit, Mísenka! Mi nem csináltunk az ég világon semmit! Erről is a megszállók tettek!

Épp akkor tódul be a vizit, az ortopédusok és nővérek hada, élükön a főorvossal, aki pechemre meghallja az utolsó mondatot.

Mérgesen rámnéz, majd végigszáguld a szobán. Latin szavak röpködnek hangosan a levegőben, azután néhány halt következik, ezeket én is értem.

- Részeg disznók! Még ma küldje haza mind a kettőt! Nincs szükségem kellemetlenségre!

Aha! Minden világos. A főorvos úr az átigazolások után került a posztjára.

- Mindkettőt nem lehet! - súgja a helyettese. - Petrenkó elvtárs egészségi állapota felől az előbb érdeklődött a Járási Pártbizottság.

- Akkor legalább azt, amelyik nem bír lakatot tenni a szájára! Feküdni otthon is lehet!

Pár perc múlva ott állnak felettem a hordággal ...

- A mentőautó előállt!

Nyugodt lehet a főorvos úr.

- Úgy kell neked! Mit jártattad a szád?! Biztosan azt is kipofáztad, amit az este bizalmasan közöltem veled. Azért tört el a lábad! Vedd tudomásul, hogy ki vagy rúgva!

- Semmit sem pofáztam ki! - erősködök.

De Petrenkó nem hiszi. Egyre csak azt ismételteti, hogy ki vagyok rúgva.

Erre, mert olyan ügyetlenül tesznek rá a hordágyra azok a bitang ápolók, hogy vörös csillagokat látok, éktelen dühbe gurulok.

Ahogy tolnak kifelé a kórteremből, csak úgy zeng az osztály. Teli torokból üvöltöm:

- Egy pohár vizet sem érdemel! Egy pohár vizet se adjanak neki!

Gelencsér János rajza